

Hållbarhetsredovisning 2022

Piteå kommun

Innehållsförteckning

Hållbarhet i styr- och ledningssystemet	3
De globala målen	3
De lokala målen	4
Särskilda åtaganden	4
Utmaningar	6
Redovisning av arbetet med Agenda 2030	7
Mål 3 - God hälsa och välbefinnande	7
Mål 5 - Jämställdhet	8
Mål 10 - Minskad ojämlikhet	9
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	11
Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna	12
Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen	13
Analys Mänskliga rättigheter	15
Analys Handlingsplan för miljö- klimat och energi	16
Analys Klimatanpassning	17

Hållbarhet i styr- och ledningssystemet

De globala målen i Agenda 2030 visar vad som ska uppnås och är ett viktigt verktyg i arbetet för ökad hållbarhet på alla nivåer i samhället. Landets kommuner ansvarar bland annat för utvecklingen att skapa en god livsmiljö för sina invånare på lokal nivå. Genom att koppla de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 till lokal politik som utgår ifrån lokala förutsättningar och behov, kan kommuner stimulera en lokal utveckling i linje med dessa mål och samtidigt bidra till det gemensamma arbetet för att nå målen på både regional, nationell och global nivå.

I Verksamhetsplan för 2020-2022 beslutades om ett ledningsuppdrag med syfte att skapa en struktur för Piteå kommuns hållbarhetsarbete med Agenda 2030. Kommunfullmäktige fastställde att sex av de globala målen skulle få ett särskilt fokus de kommande åren. Målsättningen med ledningsuppdraget är att pågående aktiviteter i linjeorganisationen kan synliggöras och samordnas genom att skapa en systematik i att få Agenda 2030 som en naturlig del av ordinarie verksamhet. För att Agenda 2030 ska bli en del i kommunens arbete med utveckling krävs att den blir en integrerad del i övergripande styr- och ledningssystemet. Det krävs också ett systematiskt arbete kring att skapa en nulägesbild, analysera och genomföra.

I Piteå gör vi detta genom:

- Lokala hållbarhetsanalyser
- Hållbarhetsredovisning
- Stödfunktioner för att arbeta med frågorna

Hållbarhetsredovisningen

Framtagandet av denna hållbarhetsredovisning är en del av ledningsuppdraget (se ovan) och ska i nuvarande form ses som ett första försök att redovisa Piteå kommuns hållbarhetsarbete kopplat till de utsedda globala målen, samt att lyfta utmaningar för det fortsatta arbetet. Detta arbete sker under en testperiod och försöker se vad som är möjligt att genomföra utifrån nuvarande struktur och system. Denna redovisning är inte på något sätt heltäckande men har som ambition att påbörja ett långsiktigt arbete för att få till en struktur av redovisning kopplat till kommunens hållbarhetsarbete.

Läsanvisning

I denna redovisning finns även samlat arbetet kring mänskliga rättigheter, borgmästaravtal samt handlingsplan för miljö, klimat och energi och klimatanpassning. Dessa har tidigare varit parallella redovisningar.

De analyser som gjorts är utifrån ett lokalt perspektiv kopplat till de Agenda 2030 mål som politiken i Piteå kommun utsett som särskilda fokusmål kommande år. Analyserna bygger underlag som finns tillgängliga med perspektiv Piteå som geografiskt område. Nyckeltalen är de redan befintliga i Kommunfullmäktiges verksamhetsplan sorterade utifrån globala målen. Tillagt är även nationella nyckeltal för att följa Agenda 2030.

De globala målen

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda för hållbar utveckling som innehåller sjutton globala mål som ska uppnås till år 2030. Globala målen har i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp. Globala målen och Agenda 2030 är den mest ambitiösa överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit. I begreppet hållbar utveckling

integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Med Globala målen har världens ledare förbundit sig till att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030: Att avskaffa extrem fattigdom, Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, Att främja fred och rättvisa samt Att lösa klimatkrisen

Agenda 2030:s mål och delmål är integrerade och odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

De lokala målen

Agenda 2030	Övergripande mål
Mål 3 Hälsa och välbefinnande	Barn och unga använder inte alkohol eller andra droger Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt Piteå ska vara Sveriges barnvänligaste kommun
Mål 5 Jämställdhet	Piteå kommun och de kommunala bolagen ska arbeta aktivt för att vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare samt skapa hälsofrämjande arbetsplatser Service och bemötande utformas jämställt i kommunens alla verksamheter
Mål 10 Minskad ojämlikhet	Piteborna i alla åldrar ska känna att det är meningsfullt att engagera sig och att de kan påverka kommunens utveckling Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund Piteå ska erbjuda goda förutsättningar för ett livslångt lärande Piteå ska erbjuda goda förutsättningar för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden Piteå ska vara en attraktiv ort för näringsliv och företagande
Mål 11 Hållbara städer och samhällen	Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund Budgetramen ska hållas genom effektiv hushållning av disponibla resurser Piteå kommuns och de kommunala bolagens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar Piteå ska erbjuda attraktiva och varierande boendemiljöer Piteå ska utveckla bra infrastruktur och goda kommunikationer Piteå ska vara tryggt och tillgängligt för alla Piteå ska år 2030 ha 46 000 invånare och till 2050 50 000 invånare
Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna	Samhällsbyggnad ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet
Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen	Piteborna i alla åldrar ska känna att det är meningsfullt att engagera sig och att de kan påverka kommunens utveckling Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund I Piteå utgör kulturen en drivkraft för demokrati, tillväxt och samhällsutveckling

I Piteå kommun fanns under 2022 femton övergripandelokala mål som är utsedda av politiken. Man har lyft sex av de sjutton globala målen i Agenda 2030 som fokusmål för Piteå kommande år. De målen är listade i vänster kolumn ovan.

För att kunna få en tydligare överblick över hur de lokala målen styr mot de utsedda globala målen så har ett första försök gjorts att ”mappa” de lokala målen mot målen i Agenda 2030. Detta för att bland annat se om kommunen ”täcker” in med det lokala arbetet samt för att få syn på eventuella glapp för att nå målen i Agenda 2030. Lokala målen kan finnas under minst två globala mål då de går in i varandra på olika sätt. De är listade i den högra kolumnen i tabellen ovan.

Särskilda åtaganden

Mänskliga rättigheter

Som MR-kommun åtar sig Piteå att;

- stärka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter
- införliva MR i riktlinjer, rutiner och aktiviteter
- involvera medborgare
- synliggöra dilemman och konflikter
- följa upp och kommunicera resultat
- säkerställa MR i kommunala kontrakt och andra rättsliga avtal

Piteå kommuns verksamhetsplan utgör plan för mänskliga rättigheter (MR), och riktlinjer tydliggör hur den planen ska förverkligas.

Mänskliga rättigheter och andra globala och nationella överenskommelser är inarbetade i kommunens styr- och

ledningssystem. En hållbar utveckling är avgörande för den gemensamma framtiden och alla tre dimensionerna av hållbar utveckling (ekonomisk, miljömässig och social) måste samverka. Mänskliga rättigheter och dess konventioner utgör, enligt regeringens strategi, utgångspunkt i arbetet med Agenda 2030.

Kommunfullmäktige har i reglementet tydliggjort alla nämnders uppdrag och det gemensamma ansvaret att respektera, skydda och främja mänskliga rättigheter.

Som offentlig myndighet är det viktigt att ständigt sträva efter att upprätthålla mänskliga rättigheter. Kunskap om mänskliga rättigheter krävs så att de som nås av kommunens verksamheter får ökade möjligheter att få sina rättigheter uppfyllda. Det är i alla kommunala verksamheter och aktiviteter som grundarbetet och möten med rättighetsbärarna sker.

Borgmästaravtalet

Borgmästaravtalet är ett avtal för innovativa energistäder som bygger på ett klimatinitiativ för Europas städer och regioner att minska koldioxidutsläppen. Det är en unik rörelse på lokal och regional nivå som har lyckats mobilisera ett stort antal myndigheter för att upprätta åtgärdsplaner och styra medel till åtgärder som ska motverka klimatförändringar. Piteå kommun var en av de första kommunerna i Norrbotten som skrev på Borgmästaravtalet år 2009. Kommunen lovade då att minska våra koldioxidutsläpp med mer än 20% till 2020 samt vara nettoexportör av förnybar el. Redan år 2013 hade Piteå minskat de fossila koldioxidutsläppen med 50% jämfört med 1998. År 2014 nåddes målet att bli nettoexportör av förnybar el.

EU har år 2021 satt nya klimatmål för hur minskningen av växthusgasutsläpp och anpassningen till klimatförändringarna ska ske. Till 2050 ska EU bli klimatneutralt (ingår i EU:s klimatlag). Som del i detta uppdateras Borgmästaravtalet för att matcha de nya och mer ambitiösa klimatmålen. Piteå har förnyat avtalet en fjärde gång, där ambitionerna om minskande utsläpp har stärkts ytterligare och möter den nationella ambitionen där utsläppen minska med 63 % till år 2030 jämfört med 1990. Det nya avtalet innebär i förlängningen att ha ett nollnettoutsläpp år 2045 samt verka för att ta fram en klimatkompensationsplan med näringslivet och medborgarna. För Piteå kommun innebär ett förnyat avtal en fortsatt viljeinriktning att vara i framkant i klimat- och energifrågor i omställningen till en fossilfritt oberoende samhällsutveckling.

I syfte att omsätta den politiska viljan i konkreta åtgärder och projekt, måste avtalsparterna utarbeta en grundläggande utsläppsinventering och att inom två år från den lokala församlingens beslut inkomma med en åtgärdsplan för hållbar energi och hållbart klimat där de planerade huvudåtgärderna beskrivs. Städerna förbinder sig att med två års mellanrum redovisa hur genomförandet fortlöper. I Piteå utgör Handlingsplan för miljö, klimat och energi denna.

Svenska miljömålssystemet är Sveriges verktyg för att nå den ekologiska dimensionen i Agenda 2030. I samband med arbete inom borgmästaravtalet beaktas även övriga miljöperspektiv och ekologisk hållbarhet som bedöms som viktiga att beakta lokalt.

Utmaningar

För att kunna utvecklas som kommun är det viktigt att se vilka utmaningar som finns för att nå olika mål. Man måste veta vad som behöver stärkas, ta höjd för men också utveckla och förvalta för att kunna sträva mot en hållbar utveckling och en hållbar struktur och organisation. Inte bara för att jobba på i vardagen utan också för att kunna ställa om vid olika händelser i världen och samhället. Det ska vara lika viktigt att lyfta utmaningar som att visa på det som redan görs kopplat till olika styrdokument och målriktningar. En omvärldsanalys ligger till grund för att se hur kommunen kan komma att påverkas av de yttre faktorer så som lagstiftning, händelser i världen etcetera. Medan denna form av invärldsanalys kan visa på mer konkreta utmaningar både utifrån ett samhällsperspektiv samt utifrån ett kommunalt verksamhetsperspektiv. Denna invärldsanalys är inte heltäckande utan är ett försök att ge en bild kopplat de utmaningar som finns i Piteå att nå de utsedda globala målen.

Sammanfattad bild

I Piteå kommun arbetar verksamheterna på många olika sätt med frågor som kopplas till hållbar utveckling och de globala målen i Agenda 2030. Syftet med Agenda 2030 är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen. Genom att arbeta med de globala målen arbetar Piteå kommun också för att uppfylla de mänskliga rättigheterna.

Utmaningarna är beskrivna både utifrån ett verksamhetsperspektiv samt ett samhällsperspektiv. Flera av de utmaningar som den lokala invärldsanalysen visar på är i mångt och mycket kopplat till styrning och ledning samt struktur och organisation. För att kunna arbeta mot en hållbar utveckling är en tydlig och gemensam målbild för organisationen viktig.

Några av de utmaningar som kommit fram är:

- **Barnperspektivet behöver stärkas**

Piteå har som mål att vara Sveriges barnvänligaste kommun – i varje beslut som rör barn och unga och deras framtid bör barnperspektivet beaktas och barn och unga ska ges möjlighet till delaktighet i beslutsprocesser. Inom kommunen har förvaltningarna kommit olika långt i arbetet med barnrättsfrågor

- **Piteå har ett underskott av flickor/ kvinnor**

Att skapa lika förutsättningar för män och kvinnor att bo, verka och leva i Piteå är en viktig del i detta och det gäller bland annat varierad arbetsmarknad, rikt kulturliv, kommunikationer, bra barnomsorg och skola.

- **Kommunens roll som demokratiaktör behöver stärkas**

SCB:s medborgarundersökning, den årliga uppföljningen av arbetet med mänskliga rättigheter samt andra undersökningar och statistik visar på ett behov av att stärka kommunens roll som demokratiaktör. Som MR-kommun har vi ett särskilt ansvar att arbeta för att utveckla och följa upp den delen av det kommunala uppdraget. Ett särskilt fokus behöver finnas på hur vi kan stärka särskilt sårbara grupper som är de som har svårast att göra sina röster hörda och vara delaktiga i samhällsutvecklingen.

- **Inköp och krav vid upphandling**

En av kommunens största miljöpåverkan sker via de varor och tjänster som köps in. Både utifrån klimatpåverkande utsläpp från produkter och direkta/indirekta transporter samt produkternas kemiska innehåll. Ytterligare viktiga aspekter såsom cirkuläritet och återbruk/återvinning av material har stor förbättringspotential och krav på det behöver införlivas i kommunens riktlinjer och rutiner för inköp.

- **Tillgången till tätortsnära natur när staden växer**

Ekologiska värden som gröna strukturer och kilar, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och sociala värden som rekreations- och friluftsvärden i stadens närmiljöer är viktiga för både människor och växt- och djurlivet. I takt med stadens utbyggnad och utveckling är det inte ovanligt att mer naturmark tas i anspråk för bostäder, infrastruktur, näringar och verksamheter. Skydd, utveckling och tillgång till natur med särskilt fokus på tätortsnära natur, skolskogar eller naturområden nära där vi bor blir allt viktigare när staden växer. (Grönstrukturplan)

- **Piteås vatten måste skyddas och värnas om**

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och våra vattenresurser behöver skyddas, både nuvarande och framtida. Vatten påverkas av våra aktiviteter och samhällsutvecklingen som sker på land. En del av våra vattendrag är känsliga mot övergödning medan andra vattendrag har historiskt sett förändrats (flottning/vattenkraft mm).

- **Visa på konsekvenser av olika beslut**

När beslut tas på olika nivåer blir det ofta konsekvenser för människor, klimat/ miljö och ekonomi. Ett beslut kan också påverka olika grupper av människor på olika sätt. *Detta kan innebära att besluten kan ändras då andra perspektiv lyfts.* Det är dessutom viktigt att besluten ser till en längre ekonomisk sikt än 3–4 år.

Redovisning av arbetet med Agenda 2030

Mål 3 - God hälsa och välbefinnande

Målet syftar till att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer och mål 3 inkluderar alla dimensioner och människor i alla åldrar.

Under de senaste decennierna har stora framsteg gjorts för att förbättra människors hälsa globalt, till exempel så har barndödligheten minskat med 50% sedan 1990. Investeringar i hälsa genom förebyggande insatser och modern och effektiv vård för alla gynnar samhällets utveckling i stort och skapar förutsättningar för människors grundläggande rättigheter till välbefinnande.

Analys - God hälsa och välbefinnande

När det gäller barn och ungas hälsa och levnadsvanor så visar undersökningen Personligt 2022 att de allra flesta ungdomar i Piteå har en god självskattad hälsa. Liksom tidigare år är det betydligt fler tjejer än killar som uppger att de har problem med ont i magen, huvudvärk, stress och nedstämdhet. Minsta skillnaden mellan könen är det för frågan angående sömnproblem även om det även för den frågan är fler tjejer som uppger att de har sömnproblem. Drygt 50 procent av tjejerna uppger att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller varje dag. 7 av 10 unga uppger att det finns ganska mycket eller mycket att göra på fritiden. Det finns dock relativt tydliga skillnader mellan flickor och pojkar, de förstnämnda uppger i mindre utsträckning att det finns något att göra. I en öppen fråga angående vad man saknade att göra på fritiden så var det önskemål som oftast förekom sociala mötesplatser.

Enligt undersökningar från 2018 [1] riktat till befolkning i åldrarna 16–84 år, så framkom i en sammanställning är att den fysiska hälsan hos kvinnor i Piteå försämrats. Långvarig sjukdom, blodtryck, övervikt och fetma, svår värk i kroppen, mage och tarmproblem, allergier och astma tenderade att öka bland kvinnor. Ett nytt mönster som framträdde bland män i Piteå är ett ökat riskbeteende kring narkotika/hasch/marijuana, alkohol, spel samt våld mot kvinnor. Självmodstankar bland män tycktes öka något eller åtminstone inte minska, vilket det gör för övriga grupper. Män verkar även att försämma sina levnadsvanor och därmed hälsa genom en mer stillasittande livsstil och ohälsosam kosthållning.

I jämförelse med länet och riket står sig piteborna fortfarande ganska bra utifrån trygghetsfrågor och levnadsförhållanden. Pitebor litar på varandra, är mindre rädda för att gå ut själv, upplever att de har emotionellt och praktiskt stöd, är mindre drabbade av ekonomisk kris och mindre oroliga för att förlora sina jobb.

Det förefaller som att det främjande och förebyggande arbetet med att minska skillnader i hälsa behöver fortsätta och även utvecklas. Att tidigt fånga upp unga med sämre välbefinnande och psykisk ohälsa är avgörande för hälsoutvecklingen och framtida beteendemönster hos befolkningen. Det är både individuella faktorer och samhällets ansvar att arbeta för gynnsamma levnadsvillkor, vilket även påverkar möjligheter och förutsättningar för goda levnadsvanor. Detta sammantaget kommer att påverka folkhälsoutvecklingen i Piteå.

Under 2022 genomfördes en ny omgång av medborgarenkäten Hälsa på lika villkor. Den kommer att redovisas under 2023

[1] Medborgarenkät Hälsa på lika villkor 2018

Nyckeltal - God hälsa och befinnande

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Andel elever som aldrig använt hasch eller annan narkotika gy 2, %	2020	95 %	96 % 	97 %	96 %
 Andel elever som aldrig druckit alkohol i gy 2, %	2020	29 %	33 % 	33 %	34 %
 Andel elever som aldrig rökt, gy 2, %	2020	54 %	63 % 	64 %	62 %
 Andel invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd kommun, %	2022		64 % 	59 %	69 %
 Andel simkunniga i åk 5, %	2022	100 %	95 % 		
 Elever i åk 2 gy som för det mesta mår bra eller mycket bra, (andel) %	2022	≥95 %	86 % 	76 %	95 %
 Elever i åk 4 som för det mesta mår bra eller mycket bra, (andel) %	2022	≥95 %	96 % 	96 %	97 %
 Elever i åk 7 som för det mesta mår bra eller	2022	≥95 %	88 % 	80 %	96 %

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
mycket bra, (andel) %					
 Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv	2021		3 971 	4 510	3 353
 Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	2022		85,2 % 	85,3 %	85,1 %
 Medellivslängd kvinnor, år	2021		82,6 		
 Medellivslängd män, år	2021		79,3 		
 Sjukfrånvaro, %	Dec 2022	≤4,5 %	6,9 % 	7,5 %	4,5 %
 Sjukpenningtalet bland kommunens invånare	Nov 2022	9,72	9,81 	13,2	6,69

Mål 5 - Jämställdhet

Målet syftar till att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som hela samhället. Det har bevisats om och om igen att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till alla dimensioner av hållbar utveckling.

Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och helt avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential.

Analys - Jämställdhet

Piteå kommun har under många haft ett tydligt fokus på jämställdhetsfrågorna. Jämställdhetsarbetet i Piteå kommun utgår från två perspektiv, medborgarperspektivet och medarbetarperspektivet.

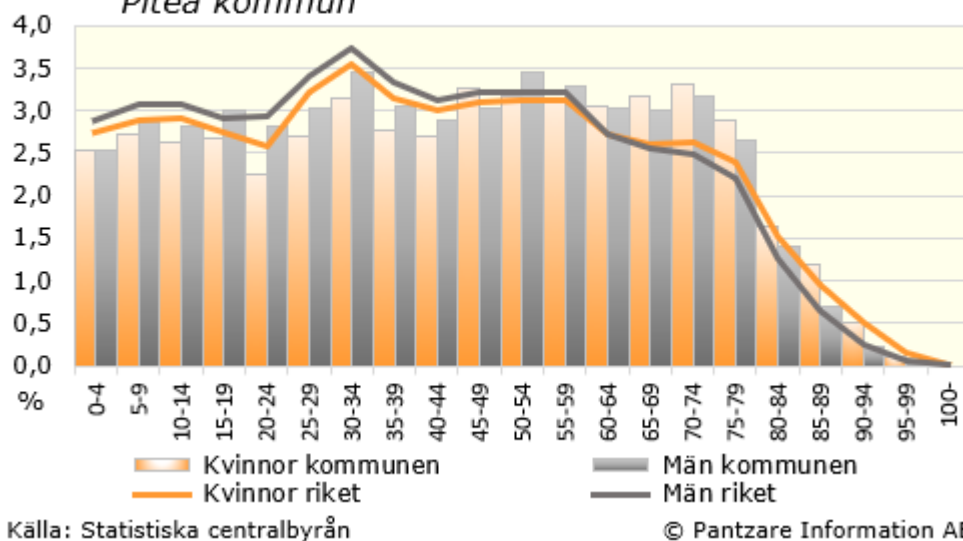
Inom flera verksamheter ingår perspektivet som naturlig del av det vardagliga arbetet för att säkerställa att alla verksamheter har ett jämställt bemötande och en jämställd service. Kommunens medarbetare behöver ha kunskap och en gemensam bild över vad som förväntas därför är jämställdhet en del i all utbildning som genomförs i kommunen. Jämställdhetsperspektivet finns med vid kommunens utvecklings- och planeringsarbete och i projekt finansierade av socialfonden. Jämställdhetsperspektivet finns också med vid marknadsföring av både utbildningar inom grund- och vuxenutbildningen, samt vid marknadsföring av kommunens yrken. Dock är sökandemönstret fortfarande traditionellt könsuppdelat, såväl vid val av utbildning som vid ansökningar till kommunens lediga jobb. I syfte att synliggöra ojämställdhet redovisas alltid statistik könsuppdelat, både kopplat till intern personaluppföljning samt vid medborgarundersökningar.

Även om målbedömning av målet ”Service och bemötande utformas jämställt i kommunens alla verksamheter” är ”i hög grad uppfyllt” finns det mycket kvar att göra innan jämställdhetsperspektivet genomsyrar kommunens alla verksamheter.

Även i målen för medarbetare finns jämställdhet med som en naturlig del och innebär att Piteå kommun ska vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare. Förutsättningarna ska vara lika för kvinnor och män i fråga om lön, arbetsförhållanden, ledarskap, kompetensutveckling. Dessutom har kommunen fokus på att arbeta med mäns våld mot kvinnor bland annat genom att utbilda alla chefer i ämnet. Jämställdhetsperspektivet ska vara en integrerad del av personalarbetets samtliga processer.

Utifrån ett befolkningsperspektiv så ser man att Piteås befolkning består av en något lägre andel kvinnor än män. Detta är främst i åldrarna 10–44 år.

Folkmängd 2021-12-31 efter ålder och kön
Piteå kommun

Nyckeltal - Jämställdhet

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Andel heltidstjänster, %	Dec 2022	≥95 %	89,6 %	89,3 %	90,7 %
 Andel invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd kommun, %	2022		64 %	59 %	69 %
 Antal timmar som utförs av timanställda	Dec 2022	<520 012	485 651	338 239	147 412
 Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2022		29,6 %		
 Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	2021		70,2 %	66,6 %	83,7 %
 Kvinnors lön i förhållande till mäns lön, %	Dec 2022	100 %	95,2 %		
 Kvinnors mediannettointkomst som andel av mäns mediannettointkomst, andel (%)	2021		75,4 %		
 Pensionsålder, medelvärde	2022	65	64,1	64,2	63,5
 Sjukfrånvaro, %	Dec 2022	≤4,5 %	6,9 %	7,5 %	4,5 %
 Subventionerade anställningar, andel (%)	2022	0,6 %	0,4 %	0,2 %	1,4 %
 Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2022		39,6 %		

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Målet syftar till att minska ojämlikheten inom och mellan länder

Grunden för ett hållbart samhälle är en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande i samhället. Globala målens ledord är Leave No One Behind och mål 10 belyser vikten av att verka för ett samhälle där ingen lämnas utanför i utvecklingen.

Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter och möjligheter oberoende av t.ex. kön, etnicitet, religion, funktionsvariation, ålder och annan ställning. Även om många länder har haft en positiv ekonomisk utveckling med minskad fattigdom under de senaste decennierna, så har klyftorna ökat både inom och mellan länder. Jämlikhet minskar risken för konflikter och främjar alla människors möjlighet att delta i och påverka samhällsutvecklingen.

Analys - Minskad ojämlikhet

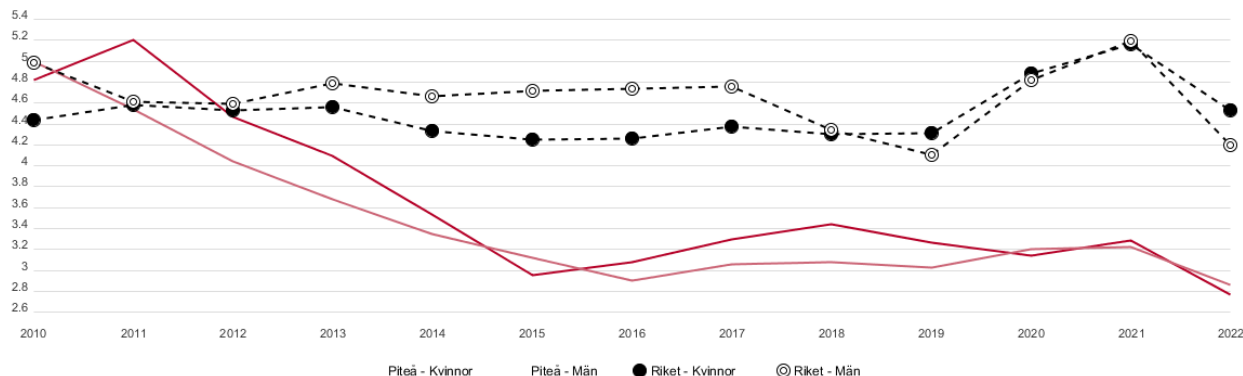
Undersökningar såsom "Tillitsbarometern" visar på att piteborna har en hög tillit såväl till varandra som till olika offentliga institutioner. Även SCBs medborgarundersökning visar på att piteborna överlag är nöjda med på vilket sätt kommunen sköter sina olika verksamheter - mest nöjd är man med gymnasieskolan och med räddningstjänsten. Vissa skillnader kan ses i en jämförelse av nöjdhet mellan medborgare som är bosatta centralt i Piteå och medborgare

som är bosatta i landsbygdsområden.

Grundskolan i Piteå uppvisar goda resultat men skillnader kan ses mellan de olika skolenheterna när det gäller exempelvis andel elever som uppnått målen i alla ämnen (som lägst 65,6 procent och som högst 89,7 procent). För att upprätthålla hög tillit är god kvalitet i kärnverksamheterna en viktig faktor.

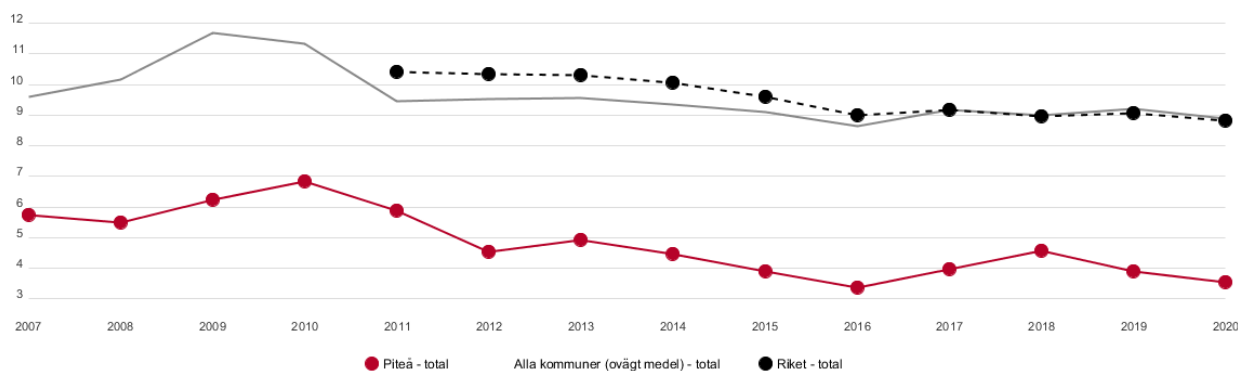
Andelen långtidsarbetslösa i åldersgrupperna 16-64 år har minskat, både lokalt och i riket. Det är positivt då långtidsarbetslöshet kan skapa ett utanförskap för den enskilde.

Långtidsarbetslöshet 16-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft

Barn i ekonomiskt utsatta hushåll finns i Piteå och det måste man ta på fullt allvar. Andelen är dock lägre än riket vid jämförelser i Kolada.

Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)

Nyckeltal - Minskad ojämlikhet

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
Andel 20-64 år med eftergymnasial utbildning, %	2021		38 %	47 %	29 %
Andel flyktingar bosatta i Piteå två år efter ankomst till Piteå, %	2022	50 %	79 %	72 %	84 %
Andel utrikesfödda av befolkningen, (%)	2021	6,9 %	7 %	7,1 %	6,8 %
Antal inlägg i kommunfullmäktige	2022		266	79	187
Arbetslösa ungdomar 18-24 år, % av registerbaserad arbetskraft	Dec 2022	≤5,5 %	7,8 %	6,5 %	8,9 %
Arbetslösa utrikesfödda 16-64 år, % av registerbaserad arbetskraft	Dec 2022	16,6 %	14,9 %	15,7 %	14,1 %
Att få svar på frågor till kommunen fungerar bra, andel (%)	2021	67,9 %	72,6 %	74,9 %	70,1 %
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	2022		-	-	-
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)	2021		79,7 %	73,1 %	83,3 %
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	2021		2,6 %		

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	2022		25 % 	24,3 %	25,7 %
 Invånarnas möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra, andel (%)	2021	19,5 %	22,3 % 	20,6 %	23,9 %
 Man kan generellt lita på människor, andel (%)	2021	61,9 %	70,9 % 	67,3 %	74,5 %
 Möjlighet att vara den man är och leva det liv man vill leva, andel (%)	2021	87 %	90,3 % 	92,2 %	88,5 %
 Öppet arbetslösa ungdomar 18-24 år, % av registerbaserad arbetskraft	Dec 2022	≤1,5 %	2,7 % 	2,3 %	3,1 %

Mål 11 - Hållbara städer och samhällen

Målet syftar till att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden, och andelen väntas stiga till 70 procent år 2050. Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt, men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt.

Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. Inkluderande och innovativ stadsplanering behövs för att göra städerna säkra och hållbara för framtiden.

Analys - Hållbara städer och samhällen

Undersökningar visar att pitebor är nöjda med att bo och leva i Piteå. Kvinnor är i överlag nöjdare med Piteå som plats att leva och bo på än män. I dialogmöten, både i stads- och landsbygd, kommer det fram att barn och unga genomgående trivs bra där de bor. Det finns ganska mycket att göra på fritiden. Ungdomarna i högstadietålder efterlyser mötesplatser. Många lekplatser och badplatser anses förfallna och i behov av upprustning. Vissa trafikmiljöer upplevs otrygga. Skogsområden i flera av landsbygdscentra används flitigt av barnen och skolan och behöver bevaras.

Det är vanligast att bo i småhus med äganderätt, vilket knappt 60 procent av invånarna gör. Drygt 30 procent av piteborna bor i hyreslägenheter och mindre än fyra procent bor i bostadsrättslägenheter. Flerbostadshusen i Piteå är ofta integrerade i småhusbebyggelse. Därför blandas invånare som bor i olika typer av boenden med varandra på ett naturligt sätt i vardagslivet, t ex upptagningsområden för förskolor, skolor, dagligvaruhandel och så vidare.

Det råder ingen trångboddhet (enligt definition) i Piteå även om de finns en del som bor ganska trångt. Fler tillgängliga lägenheter behövs i kommunen. Den stora ökningen av antalet äldre medför att de kommer att finnas färre tillgängliga lägenheter per person över 80 år i framtiden, om inte tillgänglighetsskapande åtgärder vidtas.

Mätresultaten visar att luften i Piteå är relativt ren, men inte så ren som kommunen skulle vilja. Det beror bland annat på utsläpp från vägtrafik och industri. Genom åren har halterna av flera olika luftföroreningar (både i tätorten och utanför) övervakats i mätningar och klarar de så kallade miljökvalitetsnormerna. Halterna av partiklar och kvävedioxid är dock sådana att fortsatta mätningar och ett åtgärdsprogram krävs, vilket har tagits fram under året och ska efter fastställande rapporteras till Naturvårdsverket samt vidare till EU.

Nyckeltal - Hållbara städer

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Andel kvävedioxid i luften i förhållande till miljökvalitetsnorm	2022	<40 µg/m3	9,8 µg/m3 		
 Andel partiklar i luften i förhållande till miljökvalitetsnorm	2022	<40 µg/m3	20,1 µg/m3 		
 Demografisk försörjningskvot	2021		0,85 	0,89	0,8
 Hämtningen av hushållsavfall fungerar bra, andel (%)	2021	92,9 %	96,3 % 	97,3 %	95,3 %
 Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	2021		9,4 % 	8,8 %	10,1 %
 Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	2020		1 598 401 		
 Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	2020		37,9 % 		
 Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	2020		215 018 		

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv	2020		5,1		

Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna

Målet syftar till att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Klimatförändringarna är ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

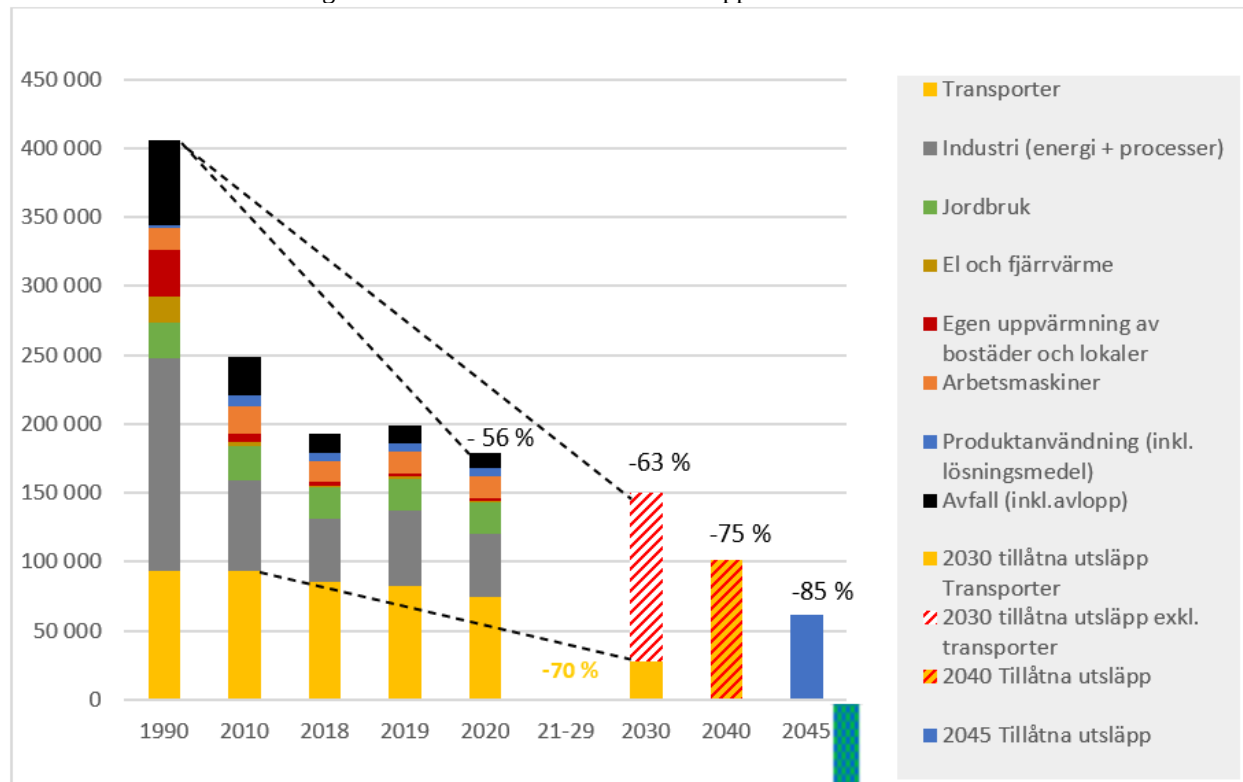
Effekterna är redan nu synliga och kommer att bli katastrofala såvida vi inte agerar nu. Genom utbildning, innovation och efterlevnad av våra klimatförpliktelser kan vi göra nödvändiga förändringar för att skydda planeten. Dessa förändringar ger också stora möjligheter att modernisera vår infrastruktur som kommer att skapa nya arbetstillfällen och främja välbefinnande över hela världen.

Det globala arbetet för att uppnå mål 13 och bekämpa klimatförändringarna konkretiseras ytterligare i Klimatkonventionen och Parisavtalet. Klimatkonventionen är en global konvention med åtgärder för att stoppa klimatförändringarna. Klimatkonventionen undertecknades vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio 1992. Till Klimatkonventionen hör Parisavtalet, ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska begränsas till under två grader, med strävan efter att begränsa den till 1,5 grader. Detta ska framförallt uppnås genom att minska utsläppen av växthusgaser. En annan del av avtalet handlar om att ge stöd till dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter och öka möjligheterna till klimatanpassning.

Analys - Bekämpa klimatförändringar

Bedömningen är att en minskning av totala växthusgasutsläpp till år 2030 med 63% är möjligt att nå, utmaningen är dock att minskningen ska sker till en viss andel inom transportsektorn.

Diagrammet nedan visar på utvecklingen av växthusgasutsläpp i Piteå både historisk samt de målnivåer som är beslutade inom ramen för Borgmästaravtalet och de nationella utsläppsmålen.

För att kunna nå en minskning med 70% från transportutsläppen till år 2030 måste en minskning med minst 9,5 % årligen nås inom den sektorn. Vidare ligger målsättningen till samma år på sammanlagt en minskning med 63 % av det totala växthusgasutsläppet sedan år 1990, vilket medför att en ytterligare årlig reduktion av utsläpp måste göras med minst 3 %. Efter år 2030 kan takten justeras mellan transporter och övriga områden.

Inom transportsektorn var det personbilar som år 2020 stod för 60% av utsläppen, därefter kommer tung trafik (35

%). Andelen fossilberoende personbilar inom kommunorganisationen (kommun inklusive bolag) är mycket låg i jämförelse med majoriteten av kommuner i Sverige. År 2021 låg den på endast 10,9 % och siffran ser motsvarande ut för den totala andelen bilar inom det geografiska området. Vad som dessutom utmärker sig i Norrbotten och Piteå är hur många mil som körs med personbil räknat per invånare. Trenden har under många år visat på en ökning, men de senaste åren har en minskning skett och 2021 ledde till att trenden har vänt. Minskningen går dock inte i lika snabb takt jämfört med snittet för riket även om många andra kommuner faktiskt har ökat sina körsträckor under 2021.

En utgångspunkt i prognosen är att det i den geografiska kommunen samtidigt planeras för kolinlagring motsvarande utsläppsnivåerna år 2045 (max 61 500 ton CO₂/år). Det är dessutom av stor vikt att ta höjd för en befolkning på 50 000 år 2040 i enlighet med kommunens målsättning.

Fortsatt arbete under 2023 omfattar bl a:

- Kommunikationsinsatser så som Hållbarhetsveckan v38, Earth hour 2023 samt Carbon-utställning med länets kommuner.
- Utvärdering om typ av behov av komplettering för att nå de kommungeografiska målen.
- Framtagande av förslag till ny handlingsplan för miljö, klimat och energi
- Utredningsmaterial och underlag, t ex relevans att ta fram en koldioxidbudget, genomföra en miljöspendanalys och dylikt.
- Påbörja ett utökat samarbete med medborgare och näringsliv
- Inom ramen för ledningsuppdraget Hållbar utveckling ta fram förslag på kommunövergripande klimat/miljömål, politiker- och tjänstemannautbildningar mm

Nyckeltal - Bekämpa klimatförändringarna

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Fossilberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	2021		16 % 		
 Fossilberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	2021		10,9 % 		
 Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	2021		699 		
 Kommunens arbete för att minska miljö- och klimatpåverkan i egna verksamheter är bra, andel (%)	2021	63,3 %	69,5 % 	64 %	
 Utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, ton CO ₂ -ekv/inv	2020	7,98	4,25 		
 Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv	2020	150 210	179 380 		

Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen

Målet syftar till att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Inkluderande, ansvarsfulla och rättvisa institutioner är grunden för en god samhällsstyrning fri från konflikter, korruption och våld. Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa och möjligheter att utöva inflytande och ansvarsutkrävande över beslutsfattande.

Inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av konflikt och våld. Våld innebär inte bara mänskligt lidande, det raserar också grunden för samhällets ekonomiska, miljömässiga och sociala utveckling. De länder som är drabbade av krig och utdragna konflikter är de länder som har svårast att lyfta sin befolkning ur fattigdom. Att stärka rättsstatsprincipen och främja mänskliga rättigheter är nyckeln till fredliga, inkluderande och hållbara samhällen.

Analys - Fredliga och inkluderande samhällen

Piteå har fortsatt en hög andel som röstar och en hög andel förstagångsväljare. Även om det finns skillnader mellan valdistrikten så minskade de vid det senaste valet. Representationen av män respektive kvinnor som deltar i medborgardialoger är relativt jämn. De åldersgrupper som är sämst representerade i olika dialoger är unga vuxna i åldern 19-30, personer 75 år och äldre samt barn i förskoleåldern. Utrikesfödda är en annan grupp som sällan finns representerade vid medborgardialoger. Piteå placerar sig bland de 25 procent bästa kommunerna i Sverige när det gäller invånarnas nöjdhet med insyn och inflytande trots att endast drygt 22 procent är nöjda.

Resultaten från SCBs medborgarundersökning visar på att Piteå upplevs som en trygg stad även om det är relativt stora skillnader på mäns och kvinnors upplevda trygghet. Kvinnorna uppger i högre grad än männen att de känner sig otrygga.

Under 2023 planeras en sammanställning av de medborgardialoger som genomförts under den föregående mandatperioden samt en genomgång av de återkommande metoderna för medborgardialoger.

Nyckeltal - Fredliga och inkluderande samhällen

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	2021		697 		
 Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigeval, andel (%)	2021		84 % 	-	-
 Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	2022		18,3 % 	29,3 %	7,9 %
 Kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet är bra, andel (%)	2021	50,7 %	60,5 % 	64,1 %	56,9 %
 Man kan generellt lita på människor, andel (%)	2021	61,9 %	70,9 % 	67,3 %	74,5 %
 Möjlighet att vara den man är och leva det liv man vill leva, andel (%)	2021	87 %	90,3 % 	92,2 %	88,5 %
 Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	2021		5,2 % 		

Analys Mänskliga rättigheter

Riktlinjerna för mänskliga rättigheter - mångfald är beslutade av Kommunstyrelsen att gälla fram till 2023-06-30. Anvisningarna för uppföljning av riktlinjerna är upphävda i avvaktan på ett utvecklingsarbete som sker tillsammans med andra kommuner i ett nätverk organiserat av SKR. Nedanstående analys har sin grund i den uppföljning som genomfördes 2021.

Arbetet för mänskliga rättigheter styrs via ett prioriterat mål i verksamhetsplanen, reglementen och riktlinjer för mänskliga rättigheter.

Piteå ska vara en öppen och trygg kommun där medborgarna är stolta över sin identitet och möts med respekt, nyfikenhet och öppenhet. En inkluderande stark social sammanhållning i både stads- och landsbygd ökar attraktionskraften och bidrar till att fler människor vill leva, besöka och verka i kommunen. Att fortsatt stärka trygghet och trivsel samtidigt med en utveckling av öppenhet och transparens via dialog och delaktighet på olika sätt skär genom hela arbetet i kommunens olika roller. Hur kommunen som organisation bemöter och möter medborgarna har stor påverkan på lokalsamhällstilliten.

Mänskliga rättigheter (MR) är och ska vara grunden i de tjänster och den service som kommunen ger piteborna. Kommunens ansvar att respektera, skydda och främja medborgarna behöver förankras tydligare för att alla verksamheter ska leva upp till dessa åtaganden.

I rollen som välfärdsaktör har kommunen ett ansvar att skapa en plats som säkerställer allas behov av stöd och service med särskild hänsyn till underrepresenterade grupper och individer i utsatta situationer. En del är det strategiska arbetet för ökad jämställdhet utifrån mäns och kvinnors rätt till hälsa på lika villkor som behöver drivas såväl internt i den egna organisationen som externt i Piteå som samhälle.

De områden som lyftes fram som utvecklingsområden 2021 är fortfarande aktuella och behöver även fortsättningsvis prioriteras:

- Barnrätt - Piteå ska sträva efter att vara Sveriges barnvänligaste kommun. Vad innebär det för chefer och medarbetare? Kunskapen om barnkonventionen behöver stärkas bland chefer och medarbetare. Arbetet med barnkonsekvensanalyser har utvecklats men fortsatt fokus på området behövs.
- Att Piteå nu är en MR-kommun behöver inarbetas i varumärket Piteå.
- Arbetet med mångfalddiplomerings behöver även fortsättningsvis prioriteras.
- Lokala kampanjer och inspel behövs för att öka medvetenheten kring mänskliga rättigheter och Piteå som MR-kommun.
- Nya medarbetare och chefer bör få ta del av utbildning angående mänskliga rättigheter
- Förtroendevalda behöver grundläggande förståelse för hur kunskap och förståelse för de mänskliga rättigheterna påverkar uppdraget.

Analys Handlingsplan för miljö- klimat och energi

En handlingsplan för miljö, klimat och energi är inom ramen för arbetet med Borgmästaravtalet beslutad av kommunfullmäktige i oktober 2019. Huvuddelen av de uppsatta aktiviteterna har pågått under året. Några exempel är:

Aktivitet	Status
Eldriven kollektivtrafik klar	Klar
Klimatanpassningsplan klar	Klar
Utbyte av belysning pågår	Pågår
Returvärme badhus	Pågår
Riktlinjer för dagvatten	Antogs 2019 och löpande arbete pågår
Aktiv energi- och klimatrådgivning	Pågår
Utökad bilpool stadshus och stadsporten	Klar
Ny avfallsplan/föreskrifter	Klar för antagande
AnyTime (förbättrad tillgänglighet)	Klar
Systematiskt arbete med minskat matsvinn	Pågår
Miljöbyggnad silver	Beaktande görs

Det finns ett arbete initierat för att arbeta in hållbarhetsperspektiv i riktlinjerna för inköp, men bör prioriteras under 2023. Arbeta för att ta fram en kemikalieplan saknas, en uppdragsbeskrivning och projektförslag finns framtagna sedan tidigare, men resurser har ej tillsatts.

En konsultutredning har genomförts i syfte att beräkna vilken direkt effekt planerade åtgärder i handlingsplanen kommer att leda till med avseende på minskade växtgasutsläpp. Flertalet åtgärder är inte kvantifierbara, utan bidrar till att skapa förutsättningar för minskningar alternativt hindra att utsläppen ökar. Det totala bidraget uppskattas på att uppgå till ca 17 500 ton/år. Minskningarna utgörs framförallt geografiskt sett i form av fossiloberoende fordonsflotta och effektivare vägtrafikarbete (färre fordonskm). Kommunens direkta bidrag till minskningar motsvarar ca 10 % där även investeringar kopplat till solceller och energieffektivisering ingår.

Slutsatsen är att den kommande handlingsplanen behöver beakta det gap som saknas mellan planerade åtgärder (175 000 ton – 17 500 ton) och målnivå till både år 2030 (150 000 ton) och 2045 (61 500 ton).

Analys Klimatanpassning

En handlingsplan för klimatanpassning antogs av kommunfullmäktige i april 2021. Majoriteten av de planerade aktiviteterna i den beslutade handlingsplanen är påbörjade eller planerade, nedan är några exempel på under året pågående/avslutade aktiviteter:

Aktivitet	Status
Klimatanpassningsmagasin (förhindra översvämning i centrala stan i samband med skyfall)	Detaljplanelagd och projektering klar, anläggande pågår
Högre staket runt förskolor	Pågår
Åtgärder för att förhindra vattensamlingar på förskolegårdar	Pågår
Sommaröppna förskolor har fått klimatanpassade åtgärder (skydd mot sol)	Klar
Utredning av förslag till hållbar drift med bl a säkrad tillgång till snö	Klar

Under hösten 2022 erbjöd länsstyrelsen i Norrbotten ett konsultstöd för att se över planens aktiviteter och vid behov kompletteras. Här har det valts att särskilt lyfta eventuella möjligheter att utreda kommunens möjligheter till att stödja behov av klimatanpassning inom jordbruk/skogsbruk. Kommunens bolag bjöds in att delta i arbetet där Pireva och PiteEnergi deltar. Workshop har hållits gemensamt med Bodens kommun och ett erfarenhetsutbyte har skett. Arbetet sammanställs, men några kompletterande aktiviteter har kunnat identifieras som det finns ett behov av att se över:

- Värmekartering
- Kris-GIS
- Inventering av dikningsföretag